

λιον ἢ ἀπειλοῦσαν ἢ δέρουσαν διὰ σανδαλίου δηλοῦσιν αὐτὴν ὡς Βλαύτην (πρὸς Reinach, Repert. d. Stat. 2, σ. 364 Ἀρχ. Δελτ., 1923, σ. 175). Ἐν τῇ θρησκείᾳ ἡ Ἀφροδίτη αὕτη ἐμφανίζεται ὡς προστάτις τῆς συζυγικῆς ἢ οἰκογενειακῆς ἀρμονίας. Ἐχομεν δ' ἐν παράδειγμα ἄνδρὸς (Δελτ. Ἀρχ., 1889, σ. 127) καὶ ἐν γυναικὸς (αὐτ., σ. 128) ἀπευθυνόμενων πρὸς αὐτὴν ὡς τοιαύτην.

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΓΕΩΛΟΓΙΑ.—Ἐκθεσις περὶ τῶν γεωλογικῶν ἐρευνῶν εἰς τὴν νῆσον Χίον κατὰ τὸ θέρος 1927*, ὑπὸ κ. Κωνστ. Α. Κτενᾶ.

Εἰς τὴν προκειμένην ἀνακοίνωσιν περιλαμβάνονται τὰ κύρια πορίσματα τῶν γεωλογικῶν ἐρευνῶν, τὰς ὁποίας ἐξετέλεσα κατὰ τὸ θέρος 1927 εἰς τὴν νῆσον Χίον, ἐν μέρει μὲ οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Αἱ ἐρευναι αὗται, αἱ ὁποῖαι εἶχον σκοπὸν νὰ συμπληρώσουν πρὸς ὠρισμένας κατευθύνσεις τὰς προηγουμένας παρατηρήσεις μου περὶ τῆς γεωλογικῆς κατασκευῆς τῆς νήσου, διήρκεσαν ἀπὸ τὴν 24 Ἰουνίου ἕως τὴν 15 Ἰουλίου 1927.

Ἠκολούθησα τὸ ἐπόμενον ὁρομολόγιον: Πόλις Χίου—Αἶπος—Ἅγιος Ἰσίδωρος—Κέραμος—Ἀγιασματα—Ἐγρηγόρος—Ἅγιον Γάλας—Ἀκρωτήριον Μελανίδος—Τρῦπες—Κουρούνια—Πίθοι—Καμπιὰ—Λεφτόποδα—Κέραμος—Βολισσὸς—Βασιλικά—Κουβαρᾶς—Κουκουλιῶνας—Κατάβασις—Πραστεῖα—Σιδηροῦντα—Ἀλίντα—Λιθι—Πυργί—Ἐλάτα—Μερικοῦντα—Μεστά—Ὀλύμποι—Κάτω Φανὰ—Ἀγία Δύναμις—Καρύντα—Σκινῶνας—Δώτια—Ψάρωνας—Ἐμπορεῖς—Καλαμωτὴ—Μπρούκια—Πόλις Χίου.

Ἡ διαδρομὴ μου σημειοῦται εἰς τὸ συνημμένον σκαρίφημα, ὅπου ἀναγράφονται ἐπίσης καὶ αἱ κύριαι περιοχαί, εἰς τὰς ὁποίας ἐξετέλεσα λεπτομερεῖς γεωλογικὰς ἀναλύσεις.

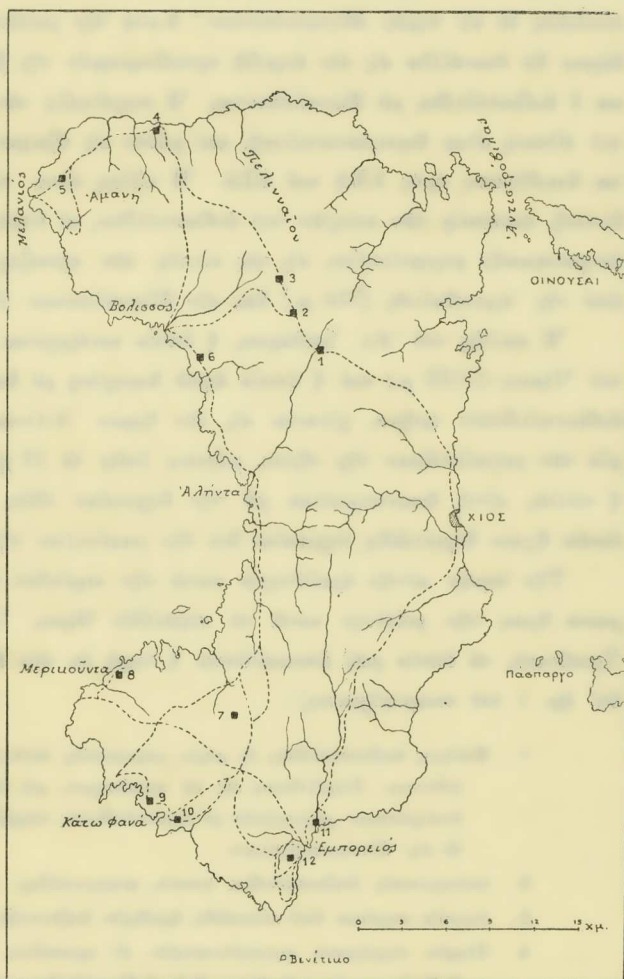
Τὰ νέα συλλεγένητα στοιχεῖα περὶ τῆς κατασκευῆς τῆς νήσου τὰ ἐκθέτω ἐνταῦθα ἡμερολογιακῶς, συνδέω ὅμως ὅπωςδὴποτε τὰς νέας παρατηρήσεις μὲ τὰ πορίσματα τῶν παλαιότερων μου ἐκεῖ ἐρευνῶν. Εἰς τὴν μελέτην μου δέ, ἥτις θὰ δημοσιευθῇ εἰς τὰς *Πραγματείας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν*, θὰ ἐκθέσω συνολικῶς καὶ ἀπὸ ἱστορικῆς καὶ πετρολογικῆς ἀπόψεως τὰς μέχρι τοῦδε γνώσεις μας περὶ τῆς συστάσεως τῆς ἡπειρωτικῆς αὐτῆς νήσου, ἡ ὁποία ἔχει ἐξαιρετικὴν σημασίαν διὰ τὸ ὅλον Αἰγαῖον. Ἐκεῖ δὲ θὰ δημοσιευθοῦν καὶ οἱ γεωλογικοὶ χάρται καὶ αἱ τομαί, τὰς ὁποίας παρουσίασα εἰς τὴν Ἀκαδημίαν κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 14 Ἰουνίου 1928.

* CONST. A. KTEÑAS.—Rapport sur les recherches géologiques effectuées à l'île de Chios pendant l'été 1927.—Ἀνεκοινώθη κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 14 Ἰουνίου 1928. — Ἀνακοίνωσις (ἀρ. 41) ἐκ τοῦ Ὁρυκτολογικοῦ καὶ Πετρολογικοῦ Ἐργαστηρίου τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Κεντρικὸν καὶ βορειοδυτικὸν τμήμα τῆς νήσου. — Βορείως τοῦ ὑψώματος Λατόμι, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀσβεστόλιθον τοῦ Τριαδικοῦ, ἀναφαίνεται τὸ ψαμμιτικὸν σύστημα τοῦ Διθανθρακοφόρου (σύστημα Παρθένῃ), τὸ ὁποῖον ἐξακολουθεῖ ἕως τὴν γέφυραν τοῦ χειμάρρου Ἀρμένη καὶ πέραν, κατὰ τὴν ἄνοδον πρὸς Βροντάδον, περίπου ἕως τὸ ὑψόμετρον 45 μ., ὅπου καὶ καλύπτεται ἀπὸ τὸ Νεογενές. Κατὰ τὴν ἐξοδον ἀπὸ τὸν Βροντάδον, συναντᾷ κανεῖς καὶ πάλιν τὰ ψαμμιτικὰ ἰζηύματα. Ἡ ἐπαφὴ μεταξὺ τοῦ Πρωτογενοῦς καὶ τοῦ ἀσβεστολιθικοῦ καλύμματος τοῦ Αἴπους γίνεται εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ περίπου εἰς ὑψόμετρον 250 μ. Πρὸς τὰ βορειοανατολικά, ἡ ἐπαφὴ αὐτὴ κατέρχεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰς χαμηλότερα ὑψόμετρα, μεταξὺ δὲ τῶν ἀκρωτηρίων Μερσινίδι καὶ Μηλιγγᾷ τὸ ἀσβεστολιθικὸν σῶμα ἐπεκτείνεται ἕως τὴν θάλασσαν.

Τὸ ὄροπέδιον τοῦ Αἴπους εἶναι ὁλόκληρον ἀσβεστολιθικὸν μὲ καρστικὰς ἐπιφανείας ἀποσαθρώσεως. Κατὰ τὴν ἄνοδον ἀπὸ τὴν ἐπαφὴν ἄνωθεν τῶν Βροντάδων, ὁ ἀσβεστόλιθος εἶναι κατ' ἀρ-

χὰς ἀνοικτόχρους δολομιτικές, διατηρεῖ δὲ αὐτὴν τὴν φάσιν ἐπὶ δύο χιλιόμετρα περίπου, κατόπιν ὅμως γίνεται θαυότεφρος καὶ μαυρότεφρος, ἐνίοτε μὲ ἐνστρώσεις μαργαϊκάς, ἕως τὴν κοιλάδα τοῦ Ἀγ. Ἰσιδώρου, δηλαδὴ εἰς ἐπιφανειακὸν πλάτος 10 χμ. περίπου καὶ μόνον ἐπὶ μικρὸν διάστημα, εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ἀγίου

Σκαρίφημα τῆς νήσου Χίου. — Ἡ μὴ συνεχὴ γραμμὴ παριστᾷ τὴν κυρίαν διαδρομὴν τοῦ συγγραφέως, τὰ δὲ μαῦρα σημεία δεικνύουσιν τὰς περιοχὰς λεπτομεροῦς ἐρεῦνης:

1. Ἅγιος Ἰσιδῶρος. — 2. Κατάβασις. — 3. Διευχά. — 4. Ἀγιάσματα. — 5. Ἅγιον Γάλας. — 6. Πραστειά. — 7. Σκινῶνας. — 8. Μερσινοῦντα. — 9. Ἅγία Δύναμις. — 10. Κάτω Φανά. — 11. Πρ. Ἡλίας. — 12. Ψάρωνας.

Γεωργίου εἰς τὸ Φλώρι, ὁ ἀσβεστόλιθος παρουσιάζει καὶ πάλιν χρῶμα ἀνοικτόν.

Αἱ διάφοροι χρώσεις τοῦ ἀσβεστολίθου τοῦ Αἴπους ἀντιστοιχοῦν εἰς διαφόρους βαθμίδας. Ὁ θαθύχρους ἀσβεστόλιθος εἶναι εἰς πολλὰ σημεῖα ἀπολιθωματοφόρος, πλούσιος δὲ εἰς τομὰς *Μεγαλοδόντων*.¹ Κατὰ τὴν μελέτην τῆς τομῆς τοῦ 'Αγ. Ἰσιδώρου θὰ ἐπανεέλθω εἰς τὸν ἀκριβῆ προσδιορισμὸν τῆς βαθμίδος, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει ὁ ἀσβεστόλιθος μὲ *Μεγαλοδόντας*. Ἡ παράταξις τῶν στρωμάτων τοῦ ὁροπεδίου τοῦ Αἴπους εἶναι βορειοανατολική, καὶ μόνον εἰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις ἐμφανίζονται διευθύνσεις πρὸς ΑΒΑ καὶ ΔΒΔ. Ἡ κλίσις εἶναι ποῦ μὲν ἀνατολική, ποῦ δὲ δυτική, συνεπεία τῶν πτυχῶν τοῦ ἀσβεστολίθου, αἱ ὁποῖαι ἐκδηλοῦνται καὶ εἰς τὴν ἐπιφανειακὴν μορφολογίαν, εἰς τὰς κλιτύς τῶν προεξοχῶν ΝΔ τῆς δημοσίας ὁδοῦ, ἀπὸ τῆς Ἀμυγδαλιᾶς (764 μ.) ἕως τὸν Πλατύλακκον (817 μ.).

Ἡ κοιλάς τοῦ 'Αγ. Ἰσιδώρου, ἡ ὁποία κατέρχεται ἀπὸ τοὺς νοτίους προβούρους τοῦ Ὀρους (1126 μ.) καὶ ἡ ὁποία ἀφοῦ διασχίσῃ μὲ διεύθυνσιν ΝΝΔ τὸ κεντρικὸν ἀσβεστολιθικὸν τμήμα, χύνεται εἰς τὸν ὄρμον Ἀλίντα τῶν δυτικῶν ἄκτων, εἶναι μία τῶν μεγαλυτέρων τῆς νήσου, μήκους ὑπὲρ τὰ 18 χμ.. Εἰς τὸ σημεῖον δέ, ὅπου ἡ κοιλάς αὐτὴ διασταυροῦται μὲ τὴν δημοσίαν ὁδόν, ἐμφανίζονται στρώματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν θεμελιώδη σημασίαν διὰ τὴν γεωλογίαν τῆς νήσου.

Τὴν τομὴν αὐτὴν ἐμελέτησα κατὰ τὴν περίοδον ἐρευνῶν τοῦ 1921, συνεπλήρωσα ὅμως τὴν μελέτην κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος. Ἰδοὺ τὰ κύρια στοιχεῖα τοῦ Τριαδικοῦ, τὰ ὁποῖα μᾶς ἀποκαλύπτει ἡ τομὴ ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω (κοίτασμα ὑπ' ἀρ. 1 τοῦ σκαριφήματος):

1. Μαῦρος ἀσβεστόλιθος, ἐν μέρει μαργαϊκός, σκληρός, καλῶς ἐστρωμένος μὲ *Μεγαλοδόντας*. Παρένθεσις εἰς τὸ κατώτερον, μὴ ἀπολιθωματοφόρον τμήμα αὐτοῦ, ἐνστρώσεων μαργαϊκῶν μὲ σχιστολιθικὰς παραλλαγὰς τεφρομαύρους, πλουσίας δὲ εἰς *Ἐλασματοβοράγχια*.
2. Δολομιτικὸς ἀσβεστόλιθος λευκὸς ψαμμιτώδης.
3. Λεπτὸν στρώμα ἀπὸ πλακώδη ἐρυθρὸν ἀσβεστόλιθον.
4. Παχέα στρώματα κροκαλοπαγῶν. Αἱ κροκάλαι, πολλάκις εἰς μέγεθος κεφαλῆς ἀνθρώπου, ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἀσβεστόλιθον τεφρὸν ἢ ἐρυθρὸν, ἡ δὲ συνδετικὴ ὕλη εἶναι ἀσβεστολιθικὴ ἢ ψαμμιτικὴ.
5. Ψαμμίτης.
6. Πλακώδης ἀσβεστόλιθος μαργαϊκὸς τεφρόμαυρος ἢ κίτρινος.
7. Μάρμα κυτρίνη.
8. Ἀσβεστόλιθος συμπαγής, ἐνίοτε πλακώδης, ἐρυθρὸς ἢ συνηθέστερον ἀνοικτότεφος, εἰς τραπέζας. Ὁ ἀσβεστόλιθος αὐτὸς πετρολογικῶς καὶ στρωματογραφικῶς ἀνήκει εἰς τὸν τύπον τοῦ ἀσβεστολίθου τῆς *Μαρμαροτραπέζης*.

¹ Διέγνωσα κατὰ πρῶτον τὴν παρουσίαν *Μεγαλοδόντων* εἰς τὴν νήσον Χίον μεταξὺ τοῦ ὕλικου, τὸ ὅποιον συνέλεξεν ὁ κ. ΜΑΡΑΒΕΛΑΚΗΣ (1914) εἰς τὸ βορειοανατολικὸν τμήμα τῆς νήσου.

Ἡ ἀνωτέρω σειρὰ τοῦ Τριαδικοῦ ἀναπτύσσεται ἐπάνω εἰς ψαμμιτοσχιστολιθικά πετρώματα, τὰ ὅποια ἐμφανίζονται εἰς τὴν δεξιὰν πλευρὰν τῆς κοιλάδος, ὀλίγον πέραν τῆς ἐκκλησίας, ὡς πυρὴν ἐντὸς τοῦ ἀντικλίνου. Τὰ στρώματα αὐτὰ μὲ τὰς ἐνστρώσεις τῶν ἀπὸ μαῦρον κερατόλιθον καὶ ἀπὸ κιτρινότερον μαργαϊκὸν ἀσβεστόλιθον μὲ ἔχνη πρωτοζῶων, ἀντιπροσωπεύουν τὸ Πρωτογενές. Ἡ ἐπαφή μὲ τὸ Τριαδικὸν δὲν εἶναι ὁμαλὴ¹ τεκτονικὴ μετάπτωσις παρεντίθεται πιθανὸν μεταξὺ τῶν δύο συστημάτων, ἐν τούτοις ἡ ἀκριβὴς παρατήρησις δὲν εἶναι δυνατὴ ἕνεκα τῆς πυκνῆς φυτείας.

Ὁ ὀρίζων ὑπ' ἀριθ. 1 τοῦ Τριαδικοῦ ἀνήκει εἰς τὸ Κάρνιον, περιλαμβάνει δὲ στρώματα μὲ εἶδη Μεγαλοδόντων προσομοιάζοντα πρὸς τὸν *Megalodus triqueter* WULF., καὶ τὸν *Megalodus carinthiacus* HAUER, καὶ σχιστομαργαϊκὰς ἐνστρώσεις μὲ τὸ Ἐλασματοδράγχιον: *Trigonodus problematicus* KLIPST., sp. Ὁ εἰδικὸς προσδιορισμὸς τῶν ἀνωτέρω ἀπολιθωμάτων ἐγένετο ἐν Βιέννῃ, κατόπιν ἀντιπαραβολῆς μὲ τὰς συλλογὰς τῶν μεσημβρινῶν Ἀλπεων, ὑπὸ τοῦ κ. G. v. ARTHABER.

Εἰς τὴν κλασικὴν τομὴν τοῦ Raibl εἰς τὴν Καρινθίαν, ὅπου τὰ στρώματα τοῦ Raibl δεικνύουν ἀνάπτυξιν μαργαϊκῆν-ἀσβεστολιθικὴν, ὁ ὀρίζων μὲ *Myophoria Kefersteini* εὐρίσκεται κυρίως κάτω ἀπὸ τὸν ἀσβεστολιθικὸν ὀρίζοντα μὲ τοὺς Μεγαλόδοντας, παρουσιάζεται ὅμως καὶ κατ' ἐναλλαγὴν μὲ αὐτόν,¹ ἀκριδῶς ὅπως συμβαίνει καὶ εἰς τὴν προκειμένην τομὴν τῆς Χίου.

Ἀκαθόριστος μένει ὡς πρὸς τὴν ἀκριβῆ ἡλικίαν τοῦ ὁ δολομιτικὸς ψαμμιτώδης ἀσβεστόλιθος (ὀρίζων 2), ὁ ὅποτος ἐγκλείει ἀπροσδιόριστα κοράλλια. Ὁ ὀρίζων αὐτὸς περιλαμβάνεται μεταξὺ τοῦ Καρνίου καὶ τῶν μεσοτριαδικῶν κροκαλοπαγῶν, ἀντιστοιχεῖ ἐπομένως κατὰ πᾶσαν πιθανότητα πρὸς τοὺς ἀσβεστολιθικοὺς ἢ δολομιτικοὺς ὀρίζοντας τοῦ ἀνωτέρω Λαδινίου, οἱ ὅποιοι εἰς τὰς Ἀλπεῖς καὶ εἰδικώτερον εἰς τὴν τομὴν τοῦ Raibl ἀντιπροσωπεύουν τὰ Κασσιανὰ στρώματα.

Ἐξαιρετικὸν πάχος λαμβάνουν εἰς τὴν τομὴν τοῦ Ἀγ. Ἰσιδώρου τὰ κροκαλοπαγῆ καὶ ψαμμιτικὰ στρώματα (4 καὶ 5), ἰδίως δὲ τὰ πρῶτα. Ἀντιπροσωπεύουν τὰ κλαστικὰ ἰζήματα τῆς τομῆς Κορακάρη, τὴν ὁποίαν ἀνέλυσα συντόμως ἀλλαχοῦ²,

¹ G. v. ARTHABER. Die Alpine Trias des Mediterran-Gebietes. *Lethaea geognostica. Das Mesozoicum*, 1, 1903-1908, σ. 299.

² ΚΤΕΝΑΣ, CONST. A., La géologie du calcaire de Marmarotrapeza, ἐν: CONST. A. ΚΤΕΝΑΣ et CARL RENZ. Découverte du Werfénien supérieur ammonitifère dans l'île de Chio. *Πρακτικά τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν*, 3, 1928, σ. 400. — Νεώτεροι ἔρευναι, τὰ πορίσματα τῶν ὁποίων δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ἀνακοίνωσιν τῆς ὥς ἂν μελέτης, ἀποδεικνύουν ὅτι τὰ κατώτερα στρώματα τοῦ ἀσβεστολίθου τῆς Μαρμαροτραπέζης, τὰ ὅποια εἶναι μαργαϊκὰ μὲ χρῶμα τεφροκαστανόχρουν ὑποκίτρινον, ἀνήκουν ἐν μέρει εἰς τὸ Περιολιθιανθρακοφόρον, διότι ἐγκλείουν ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἀπροσδιόριστα εἰδικῶς Κοράλλια καὶ Κρινοειδῆ, καὶ πυρῆνας *Productus*. Τὰ στρώ-

καὶ τὰ ὅποια ἐπομένως ἔχουν ἕνεκα τῆς μεγάλης των ὀριζοντίας ἀναπτύξεως εἰς τὴν Χίον, ἰδιαιτέραν στρωματογραφικὴν σημασίαν.

Τέλος ὁ ἀσβεστόλιθος τοῦ ὀρίζοντος 8 ἀποτελεῖ συνέχειαν τοῦ ἀσβεστολίθου τῆς *Μαρμαροτραπέζης*, καθὼς ἐξάγεται ἀπὸ τὴν στρωματογραφικὴν του θέσιν, δὲν εἶναι ὁμῶς δυνατὸν νὰ ἀποφανθῇ κανεῖς περὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς φύσεως τῶν θαμνίδων τὰς ὁποίας ἐγκλείει ἐνταῦθα, διότι δὲν ἀνευρέθησαν Κεφαλόποδα ἢ ἄλλα ἀπολιθώματα ἐντὸς αὐτοῦ.

Τὰ στρώματα τῆς τομῆς τοῦ 'Αγ. 'Ισιδώρου, ὅσα εἶναι κάτω ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα ὑπ' ἀριθ. 1, δὲν ἐμφανίζονται παρὰ εἰς περιωρισμένην ἔκτασιν ἐντὸς τοῦ ἀντικλίνου τῆς κοιλάδος. Ἐπιφανειακῶς κυριαρχεῖ καὶ πρὸς Δ τῆς κοιλάδος τοῦ 'Αγ. 'Ισιδώρου ὁ ἀσβεστόλιθος τοῦ Καρνίου, ὅπως καὶ πρὸς Α. αὐτῆς. Καταλήγει δὲ ἡ βαθμὶς αὐτῇ, ἡ ὁποία εἶναι εἰς πολλὰ σημεῖα (π. χ. μεταξὺ Ψαροῦ Λάκκου καὶ αὐχένος, εὐρισκομένου εἰς ὑψόμετρον 740 μ. περίπου) πλουσία εἰς *Μεγαλόδοντας*, ἐπάνω ἀπὸ τὰ χωρία Κατάδασις, Διευχὰ καὶ ἀπὸ τὸν Κουκουλῶνα. Εἰς τὴν ἀκραίαν αὐτὴν ζώνην, ὁ πλακώδης τεφρόμαυρος ἀσβεστόλιθος ἀντικαθίσταται πρὸς τὰ κάτω ὑπὸ δολομιτικοῦ ψαμμιτώδους ἀσβεστολίθου, ὅστις πάλιν ἀναπτύσσεται ἐπάνω εἰς παχύτατα στρώματα πολυμίκτων κροκαλοπαγῶν. Τὰ στρώματα αὐτὰ ἔχουν συνολικὸν πάχος 8-15 μ., ἀποτελοῦνται δὲ ἀπὸ κροκάλας διαφόρων ἀσβεστολιθικῶν ὕλικῶν καὶ συνοδεύονται ἀπὸ ψαμμιτικὰ στρώματα, ὅπως καὶ εἰς τὴν τομὴν τοῦ 'Αγ. 'Ισιδώρου. Τὰ κλαστικὰ ἱζη-ματα ἔχουν συνήθως μεγάλην κλίσιν, μάλιστα δὲ πρὸς Α τοῦ Κουρουλοῦ (παρὰ τὸ χωρίον Κατάδασις) γίνονται κατακόρυφα μὲ διεύθυνσιν ΒΑ. Τὸ ὑποκείμενον τῶν κροκαλοπαγῶν εἶναι καὶ ἐδῶ, ὅπως εἰς τὸν 'Αγ. 'Ισιδωρον, εἰς ἀσβεστόλιθος μὴ συνεχῆς, συνήθως τεφρὸς (Ξεροκαστέλια ἄνωθεν Διευχῶν, Κουρουλός), σπανιώτερον ὑπέρυθρος (παρὰ τὴν ἐκκλησίαν Ματρῶνα, ἔξωθεν χωρίου Κατάδασις), ὅστις ἀντιστοιχεῖ, καθὼς δεικνύει ἡ στρωματογραφικὴ του θέσις, πρὸς τὸν ἀσβεστόλιθον τῆς *Μαρμαροτραπέζης*.

Εἰς τὰ ὑψώματα ΝΑ τοῦ Κουκουλῶνα (μετόχι 'Ιωάννου Προδρόμου) ἐμφανίζονται τὰ ἀδρομερῆ χαλαζιακὰ κροκαλοπαγῆ, εἰς τὰ ὅποια καταλήγει, πρὸς τὰ ἐπάνω, τὸ ψαμμιτικὸν σύστημα τοῦ Λιθνθρακοφόρου. Παρόμοια ἱζηματα ἐμελέτησα ἄλλοτε εἰς τὰς ἐμφανίσεις τοῦ βορειοανατολικοῦ τμήματος τῆς Χίου¹. Ἀποδεικνύεται ἀπὸ

ματα αὐτὰ δεικνύουν ὅτι στρωσιν κατ' ἐναλλαγὴν μὲ τὰ ὑποκείμενα σχιστοψαμμιτικὰ ἱζηματα. Εἰς ἀνάλογα συμπεράσματα κατέληξεν ἡ ἐξέτασις τόσον τοῦ ὑψώματος Κεφαλοβοῦνι (280 μ.), ὅσον καὶ τῶν Πυροβολείων (112 μ.) παρὰ τὴν 'Αγ. Ἄνναν, ἄνωθεν τῆς κοίτης τοῦ Παρθένου. Δυνάμεθα ἐπομένως νὰ συμπεράνωμεν ὅτι εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Κορακάρη ὁ ἀσβεστόλιθος τῆς *Μαρμαροτραπέζης* περιλαμβάνει χωρὶς σαφῆ ὅρια μεταξὺ των πολλὰς βαθμίδας ἀπὸ τὸ *Περιολιθιανθρακοφόρον* ἕως τὸ *Βιργλώριον*.

¹ ΚΤΕΝΑΣ, CONST. A., Sur le Carbonifère de l'île de Chio. *Compte rendu somm. Soc. geol. Fr.*,

τὰς προκειμένας παρατηρήσεις, ὅτι οἱ χαρακτηριστικοὶ αὐτοὶ σχηματισμοὶ ἐπεκτείνονται κάτω ἀπὸ τὴν ὁροσειρὰν τοῦ Πελινναίου πρὸς τὸ δυτικὸν τμήμα τῆς νήσου. Ἀναφέρω ἐπίσης ὅτι καὶ ἐνταῦθα παρουσιάζονται λεπταὶ τράπεζαι ἀπὸ μαργαϊκὸν πλακώδη ἀσβεστόλιθον, ποῦ μὲν τεφρὸν-ὑποκίτρινον, ποῦ δὲ κυανίζοντα, μὲ ἀπροσδιόριστα Πρωτόζωα. Καθὼς θὰ ἀναπτύξω κατωτέρω, κατὰ τὴν μελέτην τῶν Πραστειῶν, οἱ ἀσβεστόλιθοι αὐτοὶ ἀντιπροσωπεύουν νεωτάτας βραμίδας τοῦ Πρωτογενοῦς.

Ἡ ἐξέτασις τῆς περιοχῆς, ἥ ὁποία ἐκτείνεται πρὸς Δ τῆς κοιλάδος τοῦ Κεράμου ἕως τὸ ἀκρωτήριον Μελανίδος καὶ τὸ χωρίον Τρῦπες, εἶχε σκοπὸν τὴν μελέτην τῶν ἀρχαιοτάτων στρωμάτων τῆς νήσου Χίου, τὰ ὁποῖα σύμφωνα μὲ προηγουμένας ἐρεῦνας μου, ἀνήκουν εἰς τὸ κατώτερον Δεδόνιον.¹ Πράγματι δέ, ὁλόκληρον τὸ βορειο-δυτικὸν τμήμα τῆς νήσου, τὸ ὁποῖον ἔχει ἔκτασιν 120 □ χμ. περίπου καὶ εἰς τὸ ὁποῖον περιλαμβάνεται ὁ ὀρεινὸς ὄγκος τῆς Ἀμανῆς (724 μ.), ἀποτελεῖται ἀπὸ στρώματα, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται κάτωθεν τοῦ ἀσβεστόλιθου τοῦ Ἀργελοποῦ.²

Κατὰ τὴν διαδρομὴν ἀπὸ τὴν κοιλάδα τοῦ Κεράμου ἕως τὸ ἀκρωτήριον Μελανίδος, εἰς πλάτος δηλαδὴ δέκα χιλιομέτρων περίπου, συναντᾷ κανεῖς συνεχῶς στρώματα ψαμμίτου γραουδάκη, ὁ ὁποῖος εἶναι βαθύτερος καὶ σκληρός. Φυλλίτης εἰς μεγάλην κλίμακα δὲν παρουσιάζεται παρὰ εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Κεράμου ἕως τὰ Ἀγιάσματα. Τὰ ψαμμιτικὰ στρώματα διευθύνονται πρὸς Β καὶ ἔχουν κλίσιν μεγάλην,

1921, p. 146. — Τοῦ αὐτοῦ. Les plissements d'âge primaire dans la région centrale de la Mer Égée. *Congrès géol. Intern. de Bruxelles. Comptes rendus*, 1, 1924, p. 571. — Τοῦ αὐτοῦ. Contribution à l'étude géologique de la presqu'île d'Erythrée (Asie Mineure). *Bulletin de la Faculté des Sciences d'Athènes*, 1, 1925, σ. 61.

¹ KTENAS, CONST. A., Sur la découverte du Dévonien à l'île de Chio. *Compte rendu somm. Soc. Géol. Fr.*, 1921, σ. 131. — Τοῦ αὐτοῦ. Sur les plissements d'âge primaire etc.

² Περὶ τῶν ἐκρηξιγενῶν σχηματισμῶν τῆς κοιλάδος τῶν Καμπιῶν γίνεται μέχρι τοῦδε λόγος τόσον ὑπ' ἐμοῦ (ἴδε κυρίως: Ἑπιστημονικὴ Ἑπετηρὶς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς, 1, 1925), ὅσον καὶ τοῦ κ. ΜΑΡΑΒΕΛΑΚΙ (Ἀρχιμήδης, 1915, σ. 85). Αἱ μαγματικαὶ παράμετροι τῶν ἡφαιστιτῶν θὰ δημοσιευθοῦν εἰς τὴν εἰδικὴν πραγματείαν. Ἐνταῦθα ἐπιθυμῶ νὰ ἀναφέρω, ὅτι κατὰ τὴν ἐκδρομὴν μου ἀπὸ Ἀγιάσματα εἰς Καμπιά συνήντησα καὶ νέαν ἐμφάνισιν ἐκρηξιγενοῦς ὕλικου ἐντὸς τῆς κοίτης τῆς κοιλάδος, παρὰ τὴν μικρὰν γέφυραν τῶν Καμπιῶν. Ἡ ἀκριθὴς τοποθέτησις τοῦ πετρώματος αὐτοῦ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ καθορισθῇ, ἕνεκα τῶν τεκτονικῶν ἀνωμαλιῶν τῶν στρωμάτων τοῦ Διθανθρακοφόρου, τὰ ὁποῖα διασχίζει, ἡ σύστασις του ὅμως εἶναι ἐνδιαφέρουσα, διότι μεταξὺ τῶν κυρίων συστατικῶν περιλαμβάνεται καὶ ἡ πρασίνη κεροσιλίδη, τὴν ὁποίαν παρετήρησα διὰ πρώτην φοράν ὁ κ. FR. BECKE (ἐν FR. TELLER. *Geol. Beobachtungen auf der Insel Chios. Denkschr. Wiener Akad. der Wissensch.*, 40, 1880, σ. 347). Παρὰ τὴν ὑπὸ τοῦ TELLER ἐκφραζομένην γνώμην, τὸ κεροσιλιθικὸν ἐκρηξιγενὲς πέτρωμα οὐδαμῶς ἄλλου ἐμφανίζεται εἰς τὴν κοιλάδα τῶν Καμπιῶν.

συνήθως ανατολικήν, σπανιώτερα δὲ δυτικήν· ἐντὸς αὐτῶν ἀνεῦρον εἰς σπανίας μόνον περιπτώσεις μικρὰς ἐνστρώσεις ἀπὸ διάφορον πετρολογικὸν ὕλικόν: 1) Ἐδρομερῆ φαμμίτην, μὲ λευκὸν χαλαζίαν καὶ μαύρην συνδευτικήν ὕλην, παρὰ τὰ χωρία Ἐγρηγόρος καὶ Μελανιός¹. 2) Κερατόλιθον εἰς δύο θέσεις τῆς κοιλάδος Κουμαριάς καὶ εἰς τὴν θέσιν Διχόμενδρες τοῦ χωρίου Ἅγιον Γάλας. 3) Φακοὺς ἀπὸ ἀσβεστόλιθον μαῦρον ἢ κυανόμαυρον, σιφρόν, εἰς τὴν κοιλάδα Νενητούρια, παρὰ τὰς θέσεις Καμαρινὸς καὶ Καφάλες καὶ εἰς τὴν κοιλάδα Κουρουνιῶν, παρὰ τὰς θέσεις Λακκοστάματα, Διχαλολάγκαδα καὶ Πλάκα².

Τὸ ἀκράϊον ὅμως πρὸς Δ. τμήμα τοῦ φαμμιτικοῦ συστήματος χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν ἐμφάνισιν ἰδιορρύθμων στρωμάτων, τὰ ὅποια περιλαμβάνω ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν ὀρίζων τοῦ Ἀγ. Γάλακτος (κοίτασμα ὑπ' ἀρ. 5 τοῦ σκαριφήματος). Ὁ ὀρίζων αὐτὸς εἶναι τοποθετημένος μὲ δόμωφνον στρώσιν ἐντὸς τῶν στρωμάτων τοῦ φαμμίτου· σχηματίζει ἐπὶ τοῦ χάρτου ζώνην μὲ μέγιστον ἐπιφανειακὸν πλάτος περὶ τὰ 400 μ., ἥτις ἀποσφηνοῦται πρὸς Β μὲν παρὰ τὸ χωρίον Ἅγιον Γάλας, πρὸς Ν δὲ παρὰ τὸν Ἀγ. Δημήτριον, μεταξὺ τῶν χωρίων Μελανιὸς καὶ Τρυπες, καὶ ἔχει συνολικὸν μῆκος, παραλλήλως πρὸς τὴν στρώσιν του, 3 μέχρι 3½ χμ. Αἱ κοιλάδες, αἱ ὅποιαι κατέρχονται πρὸς Δ., πρὸς τὸ Αἰγαῖον, ἀπὸ τὰς ράχεις Πούματα (477 μ.) καὶ Ἀθήριστος (357 μ.), ἀποκαλύπτουν χαρακτηριστικὰς τομὰς ἐντὸς τοῦ ἐν λόγῳ ὀρίζοντος³.

Ὁ ὀρίζων τοῦ Ἀγ. Γάλακτος παρουσιάζει τὴν ἐπομένην σύστασιν: 1) Στρώματα ἀποσφηνούμενα ταχέως καὶ μικροὶ φακοὶ ἀπὸ ἓνα ἀσβεστόλιθον μαῦρον ἢ βαθύτεφρον, ὃ ὅποῖος διασχίζεται ὑπὸ φλεβιδίων λευκοῦ ἀσβεστότου. Τὸ μεγαλείτερον στρώμα εἶναι τὸ τῆς Παναγίας Ἀγ. Γάλακτος, πάχους 20 μ. περίπου, ὃ δὲ δυτικώτερος φακὸς εὐρίσκεται ὀλίγον ἐξωθεν καὶ ΝΑ τοῦ χωρίου Μελανιός, παρὰ τὴν ἐκκλησίαν Ἀγ. Μαρίναν. 2) Σχιστόλιθοι ἀργιλλικοί, οἱ ὅποιοι ἐμφανίζονται πολλαχοῦ κατ' ἐναλλαγὴν μὲ τοὺς προηγούμενους ἀσβεστόλιθους, καὶ 3) Τοφφικά ἰζήματα ἀνάμικτα καὶ μεταμορφωμένα. Ἡ ἀκριβὴς ἡλικία τοῦ ὀρίζοντος Ἀγ. Γάλακτος δὲν εἶναι δυνατόν νὰ προσδιορισθῇ, δὲν γνωρίζομεν ἐπομένως ἐὰν ἀντιπροσωπεύῃ καὶ αὐτὸς τὸ παλαιὸν Δεδόνιον, ὅπερ καὶ τὸ πιθανώτερον, ἢ ἐὰν ἐσχηματίσθῃ κατὰ χρόνους

¹ Καθὼς παρατήρησα ἄλλοτε, παρόμοιον ὕλικόν, ἐν μέρει μάλιστα ἄδρομερέστερον, ἐμφανίζεται καὶ εἰς τὴν νοτιοανατολικήν πλευράν τῆς Ἀμανῆς, εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς κοιλάδος τῆς Ποταμῆς.

² Παρομοίους ἀσβεστόλιθικοὺς φακοὺς μικροὺς, συνήθως ὀλίγων κυβικῶν μέτρων, εἶχον συναντήσει τὸ 1920 εἰς τὴν προέκτασιν τῶν φαμμιτικῶν στρωμάτων πρὸς Ν., ὅπως π.χ. εἰς τὸν ὄρμον τῆς Ἀγίας Μαρκέλλας, εἰς τὴν Παρπαριὰν καὶ εἰς τὴν Παγούσαιναν κάτωθεν τῆς κορυφῆς τῆς Ἀμανῆς.

³ Πέραν τοῦ ὀρίζοντος τοῦ Ἀγ. Γάλακτος, πρὸς Δ, ἔως τὸ ἀκρωτήριον Μελανιός, ἀναπτύσσεται καὶ πάλιν τὸ φαμμιτικὸν σύστημα, ὅπως καὶ πρὸς Α τοῦ Ἀγίου Γάλακτος. Παρὰ τὸ ἀκρωτήριον, τὰ φαμμιτικὰ στρώματα διευθύνονται πρὸς Β καὶ κλίνουν πρὸς Α μὲ γωνίαν 45°.

παλαιότερους, προδεδονίους. Οἱ ἀσβεστολιθικοὶ φακοὶ αὐτοῦ ἐγκλείουν ἐνίοτε κοράλλια, τὰ ὅποια ὅμως εἶναι ἀπροσδιόριστα ὡς πρὸς τὸ εἶδός των.

Ἡ μελέτη τῶν τμημάτων τῆς νήσου παρὰ τὴν Βολισσὸν ἔφερεν εἰς φῶς, κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα ἰδίως εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Πραστειῶν. Ἡ περιοχὴ αὕτῃ ὀρίζεται ΒΔ μὲν ἀπὸ τὴν κοιλάδα τοῦ Μενάγρου, Ν δὲ καὶ Α ἀπὸ τὴν μικρὰν κοιλάδα, ἣτις χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν βορείως τῆς Σιδεροῦντας. Εἰς τὴν βορειοανατολικὴν βάσιν τοῦ κυρίου λόφου τῶν Πραστειῶν, τὰ ψαμμιτικὰ στρώματα τοῦ Λιθανθρακοφόρου ἔρχονται εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ Δεβόνιον. Τοῦτο ἀποτελεῖται ἀπὸ ψαμμιτώδεις μαργαῖτους ἀσβεστολίθους, οἵτινες ἀνήκουν εἰς τὸν τύπον τοῦ ἀσβεστολίθου τοῦ Ἀργελοποῦ. Ἀφθονα διαβασικὰ λατυποπαγῇ ἐμφανίζονται ἐπίσης παρὰ τὴν ἐπαφὴν, ἰδίως εἰς τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν τοῦ παραποτάμου ἐκείνου τοῦ Μενάγρου, ὅστις κατέρχεται ἀπὸ τὸ χωρίον Κατάδασις.

Εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Πραστειῶν ἔχει ἀποκαλυφθῇ εἰς μεγάλην ἔκτασιν εἰς ὀρίζων μὲ *Productus*: Κατὰ τὴν διαδρομὴν ἀπὸ τὸν Ἅγιον Παντελεήμονα πρὸς τὸν Πρ. Ἡλίαν Πραστειῶν καὶ εἰς ὑψόμετρον 150 - 160 μ., ΒΑ τῆς πρώτης ἐκκλησίας, ὑπάρχει ἡ ἐπομένη γεωλογικὴ σειρὰ, ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω (κοίτασμα ὑπ' ἀρ. 6 τοῦ σκαριφήματος):

1. Ἀσβεστόλιθος, πρὸς τὰ ἄνω μαυρότεφρος, ἐστρωμένος εἰς τραπέζας, πρὸς τὰ κάτω λευκὸς δολομιτικός. Ὁ ὀρίζων αὐτὸς ἀναπτύσσεται ἕως τὴν κορυφὴν τοῦ Πρ. Ἡλίου καὶ κατέρχεται εἰς τὰς ἀνατολικὰς κλιτύς, ἀνέκει δὲ εἰς τὸ Κάρνιον.
2. Λεπτὸν στρώμα ψαμμίτου.
3. Χαλαζιακὸν κροκαλοπαγές, πάχους 3-4 μ., μὲ κροκάλας λευκοῦ χαλαζίου.
4. Λεπτὸν στρώμα ἐρυθροῦ ἀργιλικκοῦ σχιστολίθου.
5. Ἀσβεστόλιθος μαργαῖκος τεφρόμαυρος μὲ κίτρινον χρῶμα ἀποσπάρσεως, πλούσιος δὲ εἰς πυρήνας καὶ κελύφη *Productus*, κατὰ τὸ πλεῖστον πεπιεσμένους. Τὸ πάχος τοῦ ἀσβεστολίθου δὲν ὑπερβαίνει 2 μ.
6. Ψαμμίτης κοινοῦ τύπου τοῦ Λιθανθρακοφόρου, μὲ κοίτας Λιθάνθρακος παρὰ τὸ Πλατάνι.

Ἡ ἄνωτέρω τομὴ παρουσιάζει ὠρισμένας διαφοράς, ὡς πρὸς τὴν θέσιν τοῦ ὀρίζοντος ὑπ' ἀρ. 5, μὲ τὰς τομὰς τοῦ ὄρμου Μαρμάρων (Καρδαμύλων), τὰς ὁποίας ἐν μέρει περιέγραψα ἄλλαχού¹. Εἰς τὴν τομὴν τῶν Πραστειῶν, τὸ χαλαζιακὸν κροκαλοπαγές εὐρίσκεται ἐπάνω ἀπὸ τὸν ἀπολιθωματοφόρον ὀρίζοντα, ἐν ᾧ εἰς τὴν τομὴν τοῦ Κόφιναι καὶ τῶν Παρπάντων ἐμφανίζεται κάτωθεν αὐτοῦ, μάλιστα δὲ εἰς στρώματα ἀρχαιότερα καὶ ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα μὲ Φουσουλίνας, ὁ ὁποῖος σημειωτέον

¹ ΚΤΕΝΑΣ, CONST. A., Sur la découverte d'un horizon à *Productus* cora à l'île de Chio. *Compte rendu somm. Soc. Géol. France*, 1923, p. 206.

ἐλλείπει εἰς τὴν τομὴν τῶν Πραστείων. Αἱ παραλλαγαὶ αὐταὶ δεικνύουν τοπικὰς διαφορὰς εἰς τὴν ἱζηματογένεσιν, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἄλλως τε συνήθεις εἰς τὰς ἀποθέσεις ἀδαθοῦς θαλάσσης καὶ μάλιστα παρακτίας. Πιθανὸν ὅμως τὸ χαλαζιακὸν κροκαλοπαγὲς τῆς ἀνωτέρω τομῆς νὰ μὴ εἶναι σύγχρονον μὲ τὰ οὐράλια κροκαλοπαγῇ τῶν πρὸς Α καὶ Δ μὲ τὸ Πελινναῖον συνορευουσῶν περιοχῶν, ἀλλὰ νὰ ἀντιπροσωπεύη ἀποθέσεις νεωτέρας, περιμίους¹. Τὴν ἄποψιν αὐτὴν ὑποστηρίζει ἡ μεγάλη ἀνάπτυξις κροκαλοπαγῶν ἄνωθεν τοῦ ὀρίζοντος μὲ Productus καὶ εἰς τὸ ἕτερον νέον κοίτασμα, τὸ τοῦ Σκινῶνα, περὶ τοῦ ὁποίου θὰ ὁμιλήσω κατωτέρω.

Ὡς πρὸς τὴν ἀκριθεῖ ἡλικίαν τοῦ ἀσβεστολιθοῦ μὲ Productus, ἐπιθυμῶ νὰ παρατηρήσω σήμερον, ὅτι κατόπιν τῶν νεωτέρων μου ἐρευνῶν εἰς τὴν νήσον Χίον, ἀποκλίνω μᾶλλον ὑπὲρ τῆς ἀρχικῆς μου γνώμης, ὅτι δηλαδὴ ὁ ὀρίζων αὐτὸς ἀντιπροσωπεύει ἐν μέρει τὸ Πέριμον καὶ ὄχι τὸ Οὐράλιον². Ἡ σταθερὰ ἐμφάνισις αὐτοῦ εἰς ἄμεσον σχεδὸν ἐπαφὴν μὲ τὸ Τριαδικὸν τῆς νήσου δικαιολογεῖ τὴν ἐκδοχὴν αὐτήν. Ἐν τούτοις δέον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ὅτι καὶ εἰς κλασσικὰς τομάς, ὅπως ἡ τοῦ Salt Range εἰς τὴν κεντρικὴν Ἀσίαν, συζητεῖται εἰσέτι ἡ ἀκριθεῖς στρωματογραφικὴ θέσις τῶν διαφόρων ὀριζόντων μὲ Productus. Ὅπως ἀνακοίνωσα ἀλλὰ καὶ, ὁ κ. Η. DOUVILLÉ νομίζει, ὅτι ὁ ὀρίζων τῶν Καρδαμύλων δέον νὰ καταταχθῇ μᾶλλον εἰς τὸ Οὐράλιον, ἔνεκα τῆς παρουσίας τῆς *Marginifera ovalis*. Τὴν ἀκριθεῖ λύσιν καὶ ἀπὸ παλαιοντολογικῆς ἀπόψεως θὰ τὴν δώσω, νομίζω, ἡ εἰδικὴ ἐξέτασις τῶν Φουσουλινιδῶν, ὅσοι παρουσιάζονται εἰς γεωλογικὰς τομάς ἀπὸ κοινῆς μὲ τὸν ὑπερκείμενον ὀρίζοντα μὲ Productus.

Πέραν ἀπὸ τὸ χωρίον Σιδεροῦντα πρὸς Ν., ἐμφανίζεται τὸ ψαμμιτικὸν σύστημα τοῦ Λιθανθρακοφόρου μὲ τὰ ἄδρομερῆ χαλαζιακὰ κροκαλοπαγῇ, ἕως τὸν αὐχένα τοῦ Ὑψηρο, ὅπου ἐνοῦται τὸ ἀπὸ τὴν Βίγλαν κατερχόμενον κύριον ἀσβεστολιθικὸν σῶμα τοῦ Τριαδικοῦ μὲ τὰ ἀσβεστολιθικά καλύμματα τῆς παρακτίου ζώνης. Ἀπὸ τὸ σημεῖον δὲ αὐτὸ ἕως τὸ χωρίον Λιθί, εἰς πλάτος δέκα χιλιομέτρων περίπου, ἐμφανίζεται ἕως τὴν θάλασσαν ἐν συνεχείᾳ σχεδὸν τὸ ἀσβεστολιθικὸν - δολομιτικὸν Τριαδικόν³, τὸ ὁποῖον κόπτουν βαθέως αἱ κοιλάδες Ἀλίντα καὶ Βαθεῖα Λαγκαδιὰ.

¹ Πρβ. τὰς τομάς Πραστείων καὶ Κόφιναι.

² Ἡ γνώμη μου αὕτῃ ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν περὶ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ ὀρίζοντος μὲ Productus.

³ Εἰς περιορισμένα σημεῖα μόνον παρουσιάζονται ἄλλοι σχηματισμοί: Παρὰ τὴν θέσιν Βρωμονέρι, Α. τοῦ πύργου Παχὺ (Τηγάνι), ἐμφανίζεται ἐπ' ὀλίγον ὁ ψαμμιτικὸς καὶ τὸ κροκαλοπαγὲς τοῦ Λιθανθρακοφόρου. Ἐπίσης εἰς τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν τῆς χαράδρας Βαθεῖα Λαγκαδιὰ, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τῆς, εἰς ὑψόμετρον περίπου 100 μ., ὑπάρχει κοίτασμα μὲ τὸ ἄδρομερὲς μεσοτριαδικὸν κροκαλοπαγὲς.

Τὰ στρώματα πολλαχοῦ πλούσια εἰς *Μεγαλόδοντας* τοῦ *Καρνίου* (π. χ. μεταξύ *Τραχήλι* καὶ ὄρους *Λιθί*), διευθύνονται *ΑΒΑ* καὶ *ΒΑ*, μὲ κλίσιν συνεχῇ ἀνατολικήν.

Ἐκ τῶν ἄνω στοιχείων ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ *Κάρνιον* κάλυμμα τοῦ *Αἵπου* λαμβάνει μεγάλην ἀνάπτυξιν πρὸς τὰ *NNΔ* καὶ ὅτι ἀποτελεῖται ἐξ αὐτοῦ ἐπιφανειακῶς τὸ μεγαλύτερον τμήμα τῆς κεντρικῆς περιοχῆς τῆς νήσου.

Νοτιοδυτικὸν τμήμα τῆς νήσου. — Ἡ ἐξέτασις τοῦ νοτίου τμήματος ἔδειξεν ὅτι πρὸς Δ. τῆς κοιλάδος τῆς *Καλαμωτῆς* ἕως τὰς δυτικὰς ἀκτὰς τῆς *Χίου*, ἀναπτύσσεται μὲν εἰς μεγάλην κλίμακα τὸ *Τριαδικὸν* κάλυμμα, ὅτι ὅμως κάτωθεν αὐτοῦ παρουσιάζεται τὸ *Λιθανθρακοφόρον* καὶ τὸ *Περμολιθανθρακοφόρον*, τὰ ὁποῖα καταλαμβάνουν οὐσιώδη τμήματα τῆς ἐπιφανείας.

Ἡ πλέον ἐκτεταμένη ἐμφάνισις τοῦ *Πρωτογενοῦς* εὐρίσκεται μεταξύ τῶν χωρίων *Πυργί*, *Ἐλάτα* καὶ *Ὀλύμποι*, διασχίζεται δὲ ἀπὸ τὰς κοιλάδας *Λιναρᾶ*, *Λουράδας* καὶ *Λυγνῆς*. Τὰ πρωτογενῆ στρώματα διευθύνονται καὶ εἰς τὸ νότιον τμήμα πρὸς Β. Τὸ πλέον ἐνδιαφέρον σημεῖον διὰ τὴν στρωματογραφικὴν σύστασιν τῆς περιοχῆς αὐτῆς τοῦ *Πρωτογενοῦς* εἶναι τὸ ὕψωμα τοῦ *Σκινῶνα* (327 μ.), τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ἀμέσως *ΝΑ* τοῦ *Τράχωνα* τῆς *Ἐλάτας* (341 μ.), καὶ χωρίζεται ἀπὸ αὐτὸν διὰ τοῦ ἐπάνω τμήματος τῆς κοιλάδος *Λυγνῆς*.

Εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ *Σκινῶνα* ἀναφαίνονται εἰς πάχος 8-10 μ. τὰ στρώματα τοῦ ἀσβεστολιθικοῦ ὀρίζοντος μὲ *Productus*, (κοίτασμα ὑπ' ἀριθ. 7 τοῦ σκαριφήματος). Τὰ στρώματα αὐτὰ κλίνουν πρὸς Δ, καθὼς δὲ δεικνύει ἡ ἐξέτασις καὶ τῶν λοιπῶν στρωμάτων, πρόκειται περὶ σειρᾶς ἀντεστραμμένης. Τὰ μέλη τῆς σειρᾶς, εἰς τὴν σημερινὴν ἀνώμαλον τεκτονικὴν των θέσιν, εἶναι τὰ ἐπόμενα ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω :

1. Ψαμμίτης.
2. Μαῦρος ἢ τεφρόμαυρος, ἐν μέρει μαργαϊκὸς ἀσβεστόλιθος, πολλαχοῦ σχιστοειδὴς μὲ *Productus cora* καὶ ἄλλα εἶδη τῶν *Productus*.
3. Χαλαζιακὰ κροκαλοπαγῇ καὶ σπανίως ψαμμίτης, εἰς στρώματα συνολικοῦ πάχους περὶ τὰ 500 μ. Ἐντὸς αὐτῶν ἐνστροφίσεις ἀσβεστολίθου μαργαϊκοῦ τεφροῦ μὲ φλεβίδια ἀσβεσίτου, μάργας καί, εἰς ἓν σημεῖον, μιᾶς κοίτης πτωχοῦ σιδηροῦ χου μεταλλεύματος.
4. Ἀσβεστόλιθος τεφρόλευκος τοῦ *Τριαδικοῦ*.

Εἰς οὐδὲν σημεῖον τῆς νήσου *Χίου* τὰ χαλαζιακὰ κροκαλοπαγῇ τῶν τελευταίων χρόνων τοῦ *Πρωτογενοῦς* παρουσιάζουν τοιαύτην ἀνάπτυξιν εἰς πάχος, ὥπως εἰς τὸ προκείμενον κοίτασμα. Σχηματίζουν δλόκληρον σχεδὸν τὸ ὕψωμα τοῦ *Σκινῶνα* καὶ ἐξακολουθοῦν πρὸς *ΝΑ* ἕως τὸ ὑψόμετρον 250, ὅπου καὶ ἐμφανίζεται ἀνωμάλως,

κάτωθεν αὐτῶν, ὁ ἀσβεστόλιθος τοῦ Τριαδικοῦ. Ἐνεκα δὲ τῆς τεκτονικῆς ἀνωμαλίας, ὁλόκληρος ἡ ἐπαφή, ἡ ὁποία ἐκτείνεται εἰς μήκος 8 χμ. περίπου, ἀπὸ τὸ ὕψωμα Πετάσι (367 μ.) καὶ τὸν αὐχένα πρὸς τὸ χωρίον Ἑλάτα, πρὸς Β, ἕως τὸ χωρίον Πυργί καὶ τὴν πεδιάδα Γαλάτης πρὸς Ν., στερεῖται πηγῶν.

Ἄλλὰ καὶ εἰς ἄλλας περιοχὰς εὕρισκομένας πλησίον πρὸς τὸ ἀνωτέρω κοίτασμα, ἀποκαλύπτονται ἐκ νέου τὰ χαλαζιακὰ κροκαλοπαγή: 1) Πρὸς Ν τοῦ αὐχένος Ἀγ. Ἰωάννου (μεταξὺ τῶν ὕψωμάτων Κοιλᾶς καὶ Ἀνω Ράχης), νοτίως τοῦ χωρίου Πυργί, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ πρὸς Ἀνω Πηγὴν, καὶ ἐδῶ μὲ κλίσιν δυτικὴν. 2) Εἰς τὴν ἐπάνω κοιλάδα Δισκόρια, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἑλάτα-Μεστά¹.

Ἡ ἀνεύρεσις τοῦ ἀπολιθωματοφόρου κοιτάσματος τοῦ Σκινῶνα ὅχι μόνον καθορίζει τὴν ἡλικίαν τῶν ὑποκειμένων αὐτοῦ ψαμμιτικῶν στρωμάτων, ἡ ὁποία ἦτο μέχρι τοῦδε ἄγνωστος εἰς τὸ νότιον τμήμα τῆς Χίου, ἀλλὰ καὶ δεικνύει τὴν μεγάλην ὀριζοντίαν ἀνάπτυξιν τοῦ Περιμολιθνακοφόρου. Ὁ Σκινῶνας ἀπέχει 35 χμ. περίπου κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἀπὸ τὸ κοίτασμα τῶν Καρδαμύλων, 23 χμ. δὲ ἀπὸ τὸ κοίτασμα τῶν Πρασιεῶν.

Τὸ Πρωτογενὲς λαμβάνει ἐπίσης μεγάλην ἀνάπτυξιν κάτωθεν τοῦ Τριαδικοῦ καλύμματος εἰς τὰς κοιλάδας Μερικοῦντα καὶ Κάτω Φανά.

Ἡ κοιλάς Μερικοῦντα πηγάζει ἀπὸ τὸν αὐχένα ΒΔ τοῦ χωρίου Μεστά. Κατ' ἀρχὰς εἶναι ἀσβεστολιθική εἰς ἀμφοτέρας τὰς πλευράς της, μετ' ὀλίγον ὁμως ἐμφανίζονται ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς τὰ σχιστοψαμμιτικὰ στρώματα τοῦ Λιθανθρακοφόρου, τὰ ὁποῖα μὲ διεύθυνσιν ΒΔ καὶ ΒΒΔ κατέρχονται πρὸς τὴν θάλασσαν. Τὸ Λιθανθρακοφόρον καταλαμβάνει ὁλόκληρον τὴν παρακτίαν ζώνην ἀπὸ τὴν Κακὴν Σκάλαν, Β τοῦ ὄρμου τῆς Μερικούντας, ἕως τὴν Ἀποθήκα, εἰς τὰς δυτικὰς ὑπωρεῖας τοῦ Ραγοῦ².

Τὸ πλέον ἐνδιαφέρον τμήμα τῆς περιοχῆς αὐτῆς εἶναι τὸ παρὰ τὴν Κακὴν Σκάλαν. Ἡ τομὴ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ Μαύρου Γκρεμοῦ (175 μ.) δεικνύει, ὅτι τὸ μὲν ὑπερκείμενον Τριαδικὸν ἀποτελεῖται κατ' ἐναλλαγὴν ἀπὸ μαυροτέφρους ἀσβεστολίθους καὶ σχιστομαργαϊκὰ στρώματα, τὸ δὲ ὑποκείμενον Πρωτογενὲς ἀπὸ στρώματα ψαμμίτου, χαλαζιακοῦ κροκαλοπαγοῦς, μαύρου κερατολίθου καὶ μαύρου ἀργιλλικοῦ σχιστολίθου μὲ μικρὰς κοίτας λιθάνθρακος ἀνθρακιτοειδοῦς³.

¹ Παρατηρῶ ἐνταῦθα ὅτι εἰς τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν τῆς κοιλάδος Δισκόρια, τὸ Τριαδικὸν ἀποτελεῖται ἀπὸ σειρὰν στρωμάτων ἀσβεστολιθικῶν μαύρων τοῦ Καρνίου μὲ *Μεγαλόδοντας*, καὶ μὲ ἐνστρώσεις μαργαϊκὰς ἢ σχιστομαργαϊκὰς ἐντὸς αὐτῶν.

² Ὁ χάρτης ΠΛΑΣΤΗΡΑ ὀνομάζει Τράχωναν τὸ ὕψωμα αὐτό, τὸ ὁποῖον ἀναπτύσσεται Β τοῦ κόλπου τῆς Αἰλωνιάς.

³ Εἶναι γνωστὸν ἤδη ἀπὸ πολλοῦ, ὅτι τὸ Πρωτογενὲς τῆς νήσου Χίου, εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Καρδαμύλων, ἐγκλείει κοίτας λιθάνθρακος (ΚΤΕΝΑ, ΚΩΝΣΤ. Α. Οἱ λιθάνθρακες τῆς Ἑλλάδος, *Αρχιμήδης*, 18, 1917, σ. 1.). Ἡ ἐμφάνισις παρομοίων κοιτασμάτων καὶ εἰς τὸ νοτιοδυτικὸν ἄκρον

Ἡ κοιλάς τῆς Λουράδας, ἡ ὁποία κατέρχεται εἰς τὸν ὄρμον Κάτω Φανὰ εἶναι ἀσβεστολιθική εἰς τὴν περιοχὴν τῆς πηγῆς Βουκλάστη, ὅπου οἱ τριαδικοὶ ἀσβεστόλιθοι τοῦ Μανουρά (325 μ.) ἐνοῦνται μὲ τὰ ἀσβεστολιθικὰ στρώματα τοῦ Κούκου (209 μ.). Τὸ Λιθνοθρακοφόρον καὶ πιθανῶς τὸ Πέρμιον ἐμφανίζονται εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ναοῦ τοῦ Φαναίου Ἀπόλλωνος.

Ὁ ἄνωθεν τοῦ ναοῦ καὶ πρὸς Ν αὐτοῦ αὐχὴν ἀποτελεῖται ἀπὸ στρώματα τοῦ Πρωτογενεοῦς εἰς τὴν σύστασιν τῶν ὁποίων μετέχουν: 1) Ψαμμίτης, ὅστις καὶ κυριαρχεῖ. 2) Κροκαλοπαγὲς χαλαζιακόν. 3) Κροκαλοπαγὲς μὲ ἀσβεστολιθικάς κροκάλας, καὶ 4) Ἀσβεστόλιθος συμπαγῆς, τεφρὸς, πλακώδης μὲ φλεβίδια λευκά, ἀπολιθωματοφόρος, εἰς ἐνστρώσεις ἐντὸς τῶν προηγουμένων ἰζημάτων. Τὸ ἰδιαιτέρον ἐνδιαφέρον, τὸ ὁποῖον μᾶς παρουσιάζει ἡ τομὴ αὐτῇ, ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι διὰ πρώτην φοράν παρουσιάζονται εἰς τὴν Χίον ἀδρομερῇ ἀσβεστολιθικά κροκαλοπαγῇ ἐντὸς τοῦ Πρωτογενεοῦς. Τὰ ἀνωτέρω στρώματα διευθύνονται πρὸς Β., ἔχουν δὲ δυτικὴν κλίσιν, εἰς ὠρισμένα σημεῖα μεγαλειτέραν 45°.

Τὸ ἀσβεστολιθικὸν κάλυμμα τοῦ Τριαδικοῦ, τὸ ὁποῖον κατέρχεται πρὸς τὰς δυτικὰς ἀκτὰς τοῦ νοτίου τμήματος τῆς Χίου, δὲν ἀποτελεῖται πανταχοῦ ἀπὸ στρώματα τοῦ Καρνίου. Κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῆς παραλίας ζώνης μεταξὺ τοῦ ὄρμου Κάτω Φανὰ καὶ τοῦ ὄρμου Σαλλάγωνα ἔλαβα ἀφορμὴν νὰ παρατηρήσω, ὅτι ὁ ἀσβεστόλιθος ἀνέρχεται καὶ εἰς ἀνωτέρας βαθμίδας καὶ ὅτι περιλαμβάνει πάντως καὶ τὸ Νόριον (κοίτασμα ὑπ' ἀρ. 9 τοῦ σκαριφήματος). Εἰς τὴν περιοχὴν αὐτήν, καὶ ἰδίως μεταξὺ τῶν ἀρχαίων ὀρυχείων, ὁπόθεν ἐλήφθη τὸ οἰκοδομικὸν ὕλικόν διὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ τῆς ἐκκλησίας Ἀγ. Δύναμις, οἱ ἀσβεστόλιθοι εἶναι λευκότεφροι, διευθύνονται ΒΔ καὶ ΒΒΔ μὲ κλίσιν δυτικὴν, καὶ εἶναι πλούσιοι εἰς Κοράλλια καὶ μεγάλα παχυκέλυφα Ἐλασματοδράγγια· τὸ μῆκος τῶν τελευταίων ὑπερβαίνει πολλάκις τὰ 30 ἐκ. Ὁ κ. G. v. ARTHABER καθώρισεν, ὅτι τὰ Ἐλασματοδράγγια αὐτὰ δέον νὰ παραβληθῶν πρὸς τὸ *Dicercocardium Jani* STOPP., τὸ ὅπῳ χαρακτηρίζει τὸ ἀνώτερον Νόριον τῶν Ἀλπεων, καὶ μάλιστα τὴν γᾶσιν τοῦ ἀσβεστολίθου τοῦ *Dachstein*.

Συμπερασματικῶς εἶναι ἐπομένως δυνατόν νὰ διατυπωῇ σήμερον, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐρευνῶν τοῦ 1920, 1921 καὶ 1927, τὸ ἐπόμενον πόρισμα: Τὰ νεώτερα τοῦ Πρωτογενεοῦς καὶ ἀρχαιότερα τοῦ Νεογενεοῦς ἰζήματα τῆς νήσου Χίου ἀνήκουν εἰς τὸ Τριαδικόν, τὸ ὁποῖον καταλαμβάνει τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἐπιφανείας τῆς νήσου. Ἡ διάπλασις αὐτῇ περιλαμβάνει ἐκτὸς τοῦ ἀσβεστολίθου τῆς Μαρμαροτραπέζης καὶ τῶν κροκαλοπαγῶν, ψαμμιτικῶν καὶ κροστολιθικῶν στρωμάτων τοῦ μέσου τῆς νήσου δεικνύει, ὅτι ὁ σχηματισμὸς τοῦ λιθάνθρακος, ἔστω καὶ εἰς μικρὰς ποσότητας, ἀποτελεῖ γενικὸν γινώσκειν τοῦ Λιθνοθρακοφόρου εἰς τὸ ἀνατολικόν Αἶγαϊον.

Τριαδικοῦ, ὅλων δὲ μὲ μεγάλην ὀριζοντιάν ἀλλὰ μικρὰν ἐπιφανειακὴν ἀνάπτυξιν, ἐν ἀνώτερον ἀσβεστολιθικὸν καὶ δολομιτικὸν¹ κάλυμμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀντιπροσωπεύονται τὸ ἀνώτερον Λαδίον, τὸ Κάριον καὶ τὸ Νόριον².

Αἱ ἔρευναι τοῦ 1927 ἀπέδειξαν τέλος, ὅτι εἰς τὸ νότιον ἄκρον τῆς νήσου, εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ἐμποριοῦ, ὑπάρχουν δύο νεώτερα ἡφαιστειακὰ κέντρα, ἄγνωστα μέχρι τοῦδε, ὁ Ψάρωνας καὶ ὁ Πρ. Ἡλίας. Ἡ μορφολογία αὐτῶν, ἐπίσης δὲ καὶ ἡ πετρολογικὴ σύστασις τῆς λάδας των, παρουσιάζουν ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἡφαιστειολογίαν τοῦ ὅλου Αἰγαίου.

Ὁ Ψάρωνας σχηματίζει ἓνα δόμον σύνθετον, μὲ τρεῖς μαστοειδεῖς κορυφάς— ἡ ὑψηλότερα αὐτῶν εὐρίσκεται εἰς ὕψος 198 μ.— ὁ ὁποῖος κατέρχεται ἀποτόμως πρὸς Α., πρὸς τὴν θάλασσαν. Ἡ μεγίστη διάμετρος τῆς βάσεως τοῦ δόμου εἶναι 1700 μ. περίπου.

Ὁ Πρ. Ἡλίας σχηματίζει ἐπίσης ἓνα δόμον, ὑψηλότερον μὲν (216 μ.) ἀπὸ τὸν δόμον τοῦ Ψάρωνα, ἀλλὰ μὲ μικροτέραν βάσιν ἐκείνου· ὁ μέγας ἄξων τῆς βάσεως δὲν ὑπερβαίνει 1000 μ.

Ἄν καὶ αἱ βάσεις τῶν δύο δόμων δὲν ἀπέχουν μεταξύ των παρὰ 300 μ. περίπου, ἐν τούτοις αἱ λάβαι αὐτῶν εἶναι ἐντελῶς διάφοροι³. Ἡ τοῦ Ψάρωνα, ἡ ὁποία δεικνύει κατὰ τμησιν πρισματικὴν, ἀνήκει εἰς *Δακίτοιειδῆ ἀνδεσινικόν*, (Π. 4(5). 3'.4.). Ἡ λάβα τοῦ Πρ. Ἡλίας εἶναι ἀλκαλική, ἀνήκει εἰς *Ρυόλιθον ἀλκαλικόν* (Ι. 4. 1(2). (3)4.). Ὁ δακίτοιειδὴς προσομοιάζει πρὸς τὴν λάβαν τοῦ ἡφαιστείου τῶν Καμένων τῆς Σαντορίνης, ἐνῶ παρόμοιος ρυόλιθος ὅπως ὁ τοῦ Πρ. Ἡλίας, δὲν ἔχει ἐκχυθῇ μέχρι τοῦδε εἰς ἄλλο τι σημεῖον τοῦ Αἰγαίου. Παρατηρῶ ἐνταῦθα, ὅτι καὶ τὰ δύο ἄλλα νεώτερα ἡφαιστειακὰ κέντρα τῆς νήσου Χίου, ὁ δόμος τῶν Ἀγ. Πάντων, εἰς τὰς ἐκβολὰς τῆς κοιλάδος τῶν Καμπιῶν, καὶ ὁ Ἀντιστρόβιλας, εἰς τὸ ἀκρωτήριο ἀπέναντι τῶν Οἴνουσῶν, ἀποτελοῦνται ἀπὸ λάδας ὅχι μόνον διαφόρους μεταξύ των,

¹ Ὁ δολομίτης καταλαμβάνει ἐπιφανειακῶς μεγάλας ἐκτάσεις ἰδίως εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Πελλινναίου.

² Καὶ εἰς νεωτάτους ἀκόμη γεωλογικοὺς χάρτας τὸ κάλυμμα αὐτὸ σημειοῦται ὡς ἀνήκον εἰς τὸ Κρητικόν. Ἴδὲ π. χ. FR. FRECH, *Geologie Kleinasien im Bereich der Bagdadbahn. Zeitschrift d. deutsch. geol. Gesellschaft*, 68, 1916, πῖναξ XXI.

³ Πρβ.: ΚΤΕΝΑΣ, CONST. A., Rapport sur les travaux du Laboratoire de Pétrologie de l'Université d'Athènes, concernant l'étude des volcans de la Mer Égée. *Bulletin volcanologique*, 1927, N° 13-14.—Τοῦ αὐτοῦ. Ἐκθεσις περὶ τῶν ἔργων τοῦ Ἡφαιστειολογικοῦ τμήματος κατὰ τὴν Σύνοδον τῆς διεθνοῦς Γεωδαιτικῆς καὶ Γεωφυσικῆς Ἐνώσεως εἰς τὴν Πράγαν. *Πρακτικά τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν*, 2, 1927, σ. 407.—Τοῦ αὐτοῦ. Sur la présence des laves alcalines dans la Mer Égée septentrionale. *Comptes rendus de l'Académie des Sciences*, 186, 1928, σ. 1631.

ἀλλ' αἱ ὁποῖαι ἔχουν διαφορετικὰς παραμέτρους καὶ τῶν ἡφαιστιτῶν τοῦ νοτίου τμήματος. Εἰς τοὺς Ἀγ. Πάντας ἐμφανίζεται *Δελλενίτης* (I. (3) 4. 2. 3 (4)), ἐνθ' ὃ Ἀντιστρόβιλος ἀποτελεῖται ἀπὸ Ἀνδρείτην αὐγιτικὸν ἀνδραινικὸν (II. 5. 3. 4.).

Εὐχαριστῶ καὶ ἐντεῦθεν τὸν καθηγητὴν κ. G. v. ARTHABER διὰ τὸν λεπτομερῆ προσδιορισμὸν τῶν ἀνευρεθέντων ἀπολιθωμάτων, ὅσον καὶ τὸν συνάδελφον κ. K. AMANTON διὰ τὴν ἀκριβῆ ἀπόδοσιν τῶν τοπωνυμίων τῆς νήσου.

RÉSUMÉ

Dans des Notes antérieures (Voir la Bibliographie: *Compte-rendu du 13ème Congrès Géologique International*, 1, p. 571), l'auteur a indiqué les données principales de ses études sur la constitution géologique de l'île de Chios, surtout en ce qui concerne les formations primaires et les roches éruptives.

L'auteur vient de compléter ses études. Il soumet à l'Académie un rapport sur les résultats principaux de ses recherches qui ont été effectuées dans cette île du 24 juin au 15 juillet de l'année 1927.

M. KTÉNAS a réussi à constater que les couches à *Productus cora* ne sont pas limitées à la région de Kardamyla; elles présentent une grande extension horizontale, et elles constituent un horizon caractéristique qui se développe dans les limites entre le Primaire et le Secondaire. D'autre part, le Triasique est de toutes les formations celle qui occupe la plus grande superficie de l'île. Elle comprend outre le Werfénien et le Virglorien (calcaire de *Marmarotrapeza*) dont il a été question dans une Note antérieure (*Praktika de l'Académie d'Athènes*, 3, 1928, p. 400): 1°, des couches conglomératiques, gréseuses et de jaspes qui appartiennent au Mésotriasique, et 2°, une calotte calcaire et dolomitique supérieure, dans laquelle on a réussi à constater la présence du Ladinien, du Carnien, (calcaire à *Megalodus carinthiacus* HAUER, et marne schisteuse à *Trigonodus problematicus* KLIPST., sp.), et du Norien (calcaire à *Dicerocardium Jani* STOPP.), (Déterm. de M. G. v. ARTHABER).

L'étude détaillée sur la constitution géologique et pétrologique de l'île de Chios qui paraîtra dans les *Mémoires de l'Académie d'Athènes*, sera suivie de la carte géologique et des coupes, que l'auteur a présentée à la séance du 14 juin 1928.